

198

RUNDSKRIV

fra

RIKSADVOKATEN

R. 1419/83

Del II — nr. 3/1983.

Oslo, 2. juni 1983.

*Statsadvokaten i
Politimesteren i*

FULLBYRDELSE AV FRIHETSSTRAFF. RASK IVERK- SETTELSE. — BEDRE UTNYTTING AV FENGSELS- PLASSER.

I. Idømt straff skal som regel fullbyrdes straks dommen er rettskraftig, jfr. strpl. § 473, første ledd (og nye strpl. § 452). Soning av frihetsstraff må derfor søkes iverksatt uten unødig opphold. Ved vurderingen av søknader om soningsutsettelse, må det følges en restriktiv linje. Gjelder det straff for forbrytelser¹⁾, må saken straks forelegges statsadvokaten. De generelle fullmakter om adgang for politimestrene til å gi soningsutsettelse inntil 1 eller 2 måneder som tidligere var gitt av enkelte statsadvokater, er for lengst tilbakebetalt. Samtidig²⁾ henstilte jeg til politimestrene om ikke å være for imøtekomende ved anmodning om soningsutsettelser for straff for forseelser m.v.³⁾

Selvfølgelig kan en sak ligge slik an at fullbyrdelsen nødvendigvis må utsettes, og at det i andre tilfelle kan være formålstjenlig med en kortere utsettelse. Særlig kan dette gjelde i forbindelse med fullføring av skoletermin eller sesongmessig viktig arbeid. Men ingen er i grunnen tjent med at soningen ikke påbegynnes innen rimelig tid etter den rettskraftige dom.

II. Restansene av dommer på frihetsstraff hvor soningen ikke er påbegynt, har vært stigende i den senere tid. Pr. 15. november 1982 var tallet 3 751 dommer, herav 1 920 for brudd mot promillebestemmelsene. Det er flere grunner til at restansene er blitt så store. For påtalemyndigheten må det, i samarbeid med Fengselsstyret, være en oppgave å komme fram til en *jevnere* utnytting av fengslenes kapasitet. Hittil synes det

¹⁾ Påtaleinstruksens § 40.

²⁾ Referat fra politisjefmøtet 1980 s. 104—105 og Meddelelse av 10. februar 1981 til statsadvokatene og politimestrene som ble sendt i stensil.

³⁾ Påtaleinstruksens § 52.

å ha vært en tendens med til dels overfylte fengsler i vinterhalvåret (unntatt ved juletider), mens belegget har vært lavt om sommeren. En jevnere utnytting av fengslenes disponible kapasitet kan oppnås ved at fangebelegget ikke reduseres¹⁾ om sommeren. En forutsetning for dette er at politiet ikke trapper ned den vanlige innkalling for soning i ferier og sommertiden, og at antall uteblivelser for dem som skal møte til soning, begrenses mest mulig.

III. Særlig ved iverksettelse av soning og behandling av soningsutsettelse for kortere frihetsstraffer, er det derfor viktig at nedennevnte retningslinjer iakttas. Fullbyrdelse av de lengre straffer vil oftest bli prioritert, og utgjør derfor ikke noe særlig problem ved soningens iverksettelse.

1. I samråd med vedkommende fengselsdistrikt skal politiet opprettholde en jevnt høy innkallingstakt hele året, også om sommeren. Dette gjelder fra og med i år.
Ønsker fra domfelte om fortrinnsvis å sone utenfor ferietiden kan ikke etterkommes, med mindre særlige grunner sterkt taler for dette.
Det må følges en restriktiv linje når det gjelder avvik fra fastsatt soningstid. Ved første henvendelse til domfelte om tidspunkt for soning bør det alltid nevnes at særlige ønsker om soningstid må tas opp *straks*, og at fastsatt soningstid ikke kan påregnes endret ved senere fremsettelse av slike ønsker.
2. Domfelte som forventes å utebli fra fastsatt soning, må overveies avhentet, bl.a. av hensyn til den reserverte fengselsplass. For domfelte som ellers viser seg å utebli, må det fastsettes ny soningstid straks det er eller blir ledig fengselsplass. Slike fornyede innkallinger må prioriteres, også når det gjelder vurdering av behovet for avhenting, jfr. strpl. § 480, første ledd.
3. Søknader om soningsutsettelse må vurderes nøye og *restriktivt*. Hensynet til god utnyttelse av soningskapasiteten og hensynet til at frihetsstraff, både gamle, men også nye dommer, snarest kan komme til fullbyrdelse, tilsier dette.
4. Klage over avslag på søknad om soningsutsettelse har *ikke* oppsettende virkning. Klage som fremsettes så sent at overordnet påtalemyndighet ikke rekker å behandle saken forsvarlig, blir derfor uten virkning. Når soning er påbegynt, er det i tilfelle fengselsmyndighetene som må vurdere soningsavbrudd:

¹⁾ Justisdepartementet har i rundskriv av i dag anmodet fengselsdirektørene om ikke å stenge noen anstalter eller avdelinger i sommer. Rundskrivet sendes med som vedlegg.

100

5. Avslag på første gangs *nådesøknad* skal føre til omgående fastsetting av tidspunkt for soning. Behandlingen av søknaden har i seg selv ført til en viss soningsutsettelse. Etter avslag er det viktig å unngå ytterligere utsettelse. Slike fullbyrdelsessaker må derfor prioriteres. Når nådesøknad mottas fra en domfelt, eller helst tidligere når domfelte tar opp spørsmål om å fremsette slik søknad, bør han gjøres kjent med de retningslinjer som er fastsatt for iverksettelse av soning etter avslag på nådesøknad.

Fremsettelse av klage på nådeavslag eller av 2. gangs nådesøknad har ikke oppsettende virkning, og skal ikke føre til avbrudd i arbeidet med å iverksette fullbyrdelsen. Fullbyrdelse kan derfor påbegynnes, og bør straks iverksettes dersom det er ledig fengselsplass. Unntak er likevel aktuelt dersom det fremkommer vesentlige, nye opplysninger som bør vurderes før soning.

IV. Påberopelse av varig eller midlertidig *soningsudyktighet* må vurderes nøye av påtalemyndigheten. I utgangspunktet er det domfelte som må fremlegge de nødvendige dokumentasjoner for sin helsetilstand. Påtalemyndigheten står fritt til å søke disse supplert med f.eks. uttalelse fra offentlig lege eller annen sakkyndig. I tvilstilfelle bør uttalelse fra offentlig lege som regel innhentes. Påtalemyndigheten vurderer også fritt om den foreliggende beskrivelse av domfeltes helsetilstand m.v. er uforenlig eller ikke med det fengselsopphold som er aktuelt. Opphold i en vanlig norsk fengselsanstalt vil i alminnelighet ikke være noen fysisk påkjenning for oppegående personer. De psykiske belastninger av oppholdet kan variere, men det skal meget til før påtalemyndigheten kan konkludere med soningsudyktighet på dette grunnlag. De særlige psykiske belastninger som for enkelte kan oppstå i påvente av soningen, taler også avgjort for rask fullbyrdelse. Ved valg av soningssted kan det tas et visst hensyn til domfelte med spesielle behov. I den forbindelse nevner jeg at fengselslovens § 12 er endret.¹⁾ I særlige tilfelle kan det bestemmes at fullbyrdelsen påbegynnes direkte i behandlingsinstitusjon, uten å måtte gå veien om innsettelse i vanlig fengsel og overføring derfra til institusjonen.

Magnar Flornes

Thorbjørn Gjølstad

¹⁾ Lov av 4. mars 1983 nr. 5 om endringer i lov av 12. desember 1958 nr. 7 om fengselsvesenet, se Norsk Lovtidend 1983, avd. I s. 163.